

Nr 131.

Av herr **Franzon**, om anslag till övervakande m. m. av utbildningen av elektriska installatörer.

Från alla ansvarskännande håll i vårt land vitsordas vikten av att våra vattenfall utbyggas och att vårt land elektrifieras i största möjliga utsträckning. Riksdagen beviljade år 1940 ett anslag av 5 miljoner kronor för att befrämja landsbygdens elektrifiering. Alla dessa åtgärder för tillgodoseende av vårt lands naturtillgångar äro högst lofvärda. Man synes emellertid icke hava tänkt på, att utbildningen av de yrkesmän, som i ansvarig ställning i detalj skola utföra detta elektrifieringsarbete, alljämt icke är nöjaktigt ordnad.

Bland vårt lands praktiska yrken är det elektriska installatörsyrket ett av de få yrken, som i övervägande grad är statligt reglerat, nämligen genom kungl. kungörelsen den 2 juni 1939 angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbete (nr 219). Denna kungörelse, genom vilken installatörsförordningen av år 1919 (nr 755) upphävdes, trädde i kraft den 1 juli 1939.

För rätt att utföra elektriskt installationsarbete erfordras att vederbörande innehar behörighet såsom elektrisk installatör. I installatörskungörelsen (nr 219) särskiljas tre olika slags behörigheter, nämligen behörighet såsom elektrisk installatör av klass A, resp. klass B och klass C.

I fråga om teoretisk utbildning fordras:

För behörighet av klass A:

Ingenjörsmässig utbildning motsvarande minst de kunskaper, som meddelas vid statens tekniska gymnasier, elektroteknisk linje, eller statens elektrotekniska fackskola i Västerås;

För behörighet av klass B:

Godkänt avgångsbetyg från statsunderstödd yrkeskurs för elektriska installatörer om minst 600 timmars undervisningstid eller godkänt betyg över däremot svarande kunskapsprov vid sådan kurs; samt

För behörighet av klass C:

Förtrogenhet med för elektriska starkströmsanläggningar gällande föreskrifter och deras tillämpning å anläggningar av det slag behörigheten skall avse jämte kännedom om elektroteknikens enklare grundbegrepp, allt styrkt genom godkänt betyg vid examensprov, avlagt i den ordning kommerskollegium bestämmer.

Ansökning om vinnande av behörighet såsom installatör skall göras skriftligen hos kommerskollegium.

Behörighet av klass B är erforderlig för sådana yrkesmän, vilka vilja

utöva elektrisk installationsverksamhet i mindre omfattning inom städer, köpingar och municipalsamhällen.

Behörighet av klass C erfordras för sådana yrkesmän, vilka vilja utöva elektrisk installationsverksamhet på landsbygden antingen såsom innehavare av någon elektrisk installationsfirma eller såsom ansvariga montörer hos elektriska distributionsföreningar och liknande kraftdistributionsföretag. För arbeten vid de elektriska anläggningarna inom industrier, verkstäder, sjukhus och liknande inrättningar erfordras personer med ävenledes behörighet av klass C, s. k. verkmontörer.

Inom hela vårt land äro för närvarande verksamma sammanlagt omkring 3 700 behöriga installatörer av klass B och klass C.

De brister, som vidlåda installatörsutbildningens nuvarande organisation, hava närmare angivits i »Betänkande angående behörighet att utföra elektriskt installationsarbete m. m.», avgivet den 23 oktober 1935 av Sakkunniga för elektriska kontrollväsendet (S. O. U. 1935:53).

Här må särskilt understrykas vikten av att en sakkunnig och enhetligt ordnad inspektion av undervisningen snarast kommer till stånd. Det torde vara uppenbart att enhetlig kontroll och ledning är nödvändig i fråga om en undervisning, som bedrivs av lärare, vilka merendels sakna pedagogisk skolning och erfarenhet och som endast tillfälligtvis och vid sidan av sina egentliga yrken bedriva undervisningsverksamhet. Den kontroll över undervisningsresultaten, som för närvarande utövas genom de tillfälliga, oavlönade examensombuden, torde hava mycket litet praktiskt värde. På grund av att medel till ombudens avlöning och resekostnader saknas torde denna kontroll för övrigt icke längre kunna vidmakthållas.

En annan iögonfallande brist i den nuvarande organisationen är det av de sakkunniga påtalade förhållandet att, oaktat staten uppställer obligatoriska krav ifråga om teoretisk utbildning för installatörerna, behovet av lämpligt ordnade och belägna undervisningsanstalter ännu icke har blivit tillgodosett. Sålunda avhållas för närvarande endast på ett ställe, nämligen vid Hässleholms tekniska skola, regelbundet återkommande statsunderstödda yrkeskurser med dagundervisning för elektriska installatörer om minst 600 timmars undervisningstid, d. v. s. den minimiutbildning, som erfordras för en stor del av installatörerna. Installatörskurser med dagundervisning som meddela teoretisk installatörsutbildning för behörighet av klass C avhållas för närvarande endast vid två enskilda tekniska institut i Stockholm, och en dylik kurs är planerad att börja instundande sommar vid en praktisk skola i en stad i mellersta Sverige.

Sakkunniga för det elektriska kontrollväsendet påvisa vidare i sitt ovan nämnda betänkande, att installatörsundervisningen saknar den fasta organisation, som erfordras för att kungörelsen angående behörighet att utföra elektriskt installationsarbete skall kunna fungera på ett tillfredsställande sätt.

Flera andra bristfälligheter rörande denna undervisning kunna påvisas — exempelvis bristen på lämpliga läroböcker — och det centrala ämbetsverket, kommerskollegium, som har till uppgift att bland annat övervaka installatörskungörelsens tillämpning, har flere gånger och senast i utlåtande den 31 oktober 1938 uttalat att frågan om installatörsutbildningens rationella ordnande snaras måste lösas.

I utlåtande den 31 december 1941 över en framställning från Svenska elektriska installatörförbundet beträffande meromnämnda kungörelse angående behörighet att vid elektriska starkströmsanläggningar utföra installationsarbete (nr 219/1939) anför kommerskollegium bland annat följande:

»I detta sammanhang kan kollegium ej underlåta att understyrka, att utbildningen av elektriska installatörer även i övriga avseenden enligt kollegii mening alltjämt ej är ordnad på ett tillfredsställande sätt. I förenämnda utlåtande den 31 oktober 1938 rörande ordnande av installatörsundervisningen uttalade kollegium, att ett längre uppskov med installatörsundervisningens ordnande skulle kunna äventyra installatörsförordningens syfte och tillämpning och bereda de parter och intressen, som av denna förordning beröras, allvarliga olägheter. I två likalydande motioner, väckta vid 1939 års riksdag, den ena inom första kammaren av herrar L. Franzon och G. Strömberg (I: 151) och den andra inom andra kammaren av herrar T. Henriks-son och R. Lundqvist (II: 286) hemställdes om åtgärder för övervakande av utbildningen av elektriska installatörer. Motionerna föranledde emellertid icke till någon åtgärd från riksdagens sida. Kollegium vill även hänvisa till vad i verkstadsskoleutredningens betänkande den 30 december 1938 (S. O. U. 1938: 54) i denna fråga anföres (sid. 67—69). Oaktat att det sedan många år tillbaka funnits av staten uppställda obligatoriska kompetenskrav för rätt att utföra elektriskt installationsarbete, är frågan om installatörsutbildningens rationella ordnande alltjämt olöst. Kollegium kan här endast uttala den förhoppningen, att frågan om den elektriska installatörsutbildningens ordnande snarast kommer ur det dödvatten, vari den på grund av förhållandena råkat.

Såsom av det anförda framgår kan kollegium icke förorda ändring av bestämmelserna i installatörskungörelsen i den av installatörförbundet önskade riktningen men anser vad förbundet anfört angående ordnadet av undervisningen för A-installatörerna beaktansvärt. I övrigt vill kollegium ytterligare understryka vikten av att frågan om installatörsutbildningens ordnande snarast måtte lösas.»

Det synes även undertecknad vara ur det allmännas synpunkt nödvändigt, att frågan rörande installatörsutbildningens rationella ordnande upptages till skyndsam behandling och löses i enlighet med de riktlinjer, som angivits i ovannämnda sakkunnigebetänkande av den 23 oktober 1935 (S. O. U. 1935: 53).

I avvaktan på denna frågas definitiva lösning finner undertecknad det därför vara angeläget och väl motiverat, att ett tillfälligt anslag upptages för kontroll av den elektriska installatörsutbildningen, examensombud m. m. och att för detta ändamål upptages ett anslag av 4 000 kronor i enlighet med vad skolöverstyrelsen föreslagit i utlåtande den 11 januari 1936 över ovan nämnda sakkunnigbetänkande (S. O. U. 1935: 53), och att sålunda anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i skolöverstyrelsen höjes med nämnda belopp 4 000 kronor.

Med ett dylikt anslag skulle åtminstone kunna vidtagas de första åtgärderna för en rationell organisation och övervakning av den elektriska installatörsutbildningen. Att denna ur det allmännas synpunkt så viktiga undervisning hittills i så hög grad försumrats synes undertecknad vara betänkligt och desto mer anmärkningsvärt, då staten ju eljest ägnar annan utbildningsverksamhet så stort intresse och årligen anslår stora belopp för såväl allmän teoretisk utbildning som praktisk yrkesutbildning.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte besluta, att den under punkt 115 i	
åttonde huvudtiteln Skolöverstyrelsen under Avlöningsstat	
föreslagna avlöningsposten 3. Avlöningar till övrig	
icke-ordinarie personal	kronor 292 800
måtte höjas med	» 4 000
till	» 296 800

och sålunda att till skolöverstyrelsen, avlöningar för budgetåret 1942/1943 måtte anvisas ett med kronor 4 000 förhöjt förslagsanslag av kronor 837 000.

Stockholm den 24 januari 1942.

L. Franzon.